

Asia: VN/13714/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Ehdotettu hyvinvointialuejakolaki (1 lakiehdotus)

Jyväskylän kaupunki toivottaa tervetulleeksi ehdotuksen hyvinvointialuejaon eriyttämisestä maakuntajaosta. Maakuntajaon on perusteltua olla irrallinen hyvinvointialuejaosta sekä maakuntien että hyvinvointialueiden lakisääteisten tehtävien menestyksekkään hoitamisen varmistamiseksi. Mikäli hyvinvointialuejakoa muutetaan, on ehdotettu taloudellinen selitys perusteltu ja tärkeä, sillä se tukee päätöksenteon ja taloudellisen vastuun jakautumisen läpinäkyvyyttä. On tärkeää, että taloudellisissa selvityksissä huomioidaan sekä suorat että epäsuorat vaikutukset kuntien ja maakuntien liittojen talouteen.

Esityksessä ehdotettu aikataulu mahdollisista hyvinvointialuejakojen muuttamisesta on selkeyttävä, ja demokraattisen päätöksenteon ja osallistumisen toteutumiseksi on kannatettavaa, että mahdollinen kunnan siirtäminen toiseen hyvinvointialueeseen ajoitetaan seuraaviin aluevaaleihin. Siirtymäajan aikana on tärkeää varmistaa yhdyspintojen toimivuuden edellytykset siirtyvien kuntien palvelujen suhteen, huomioiden myös varautumisen näkökulmat ja vastuunjaon. Palvelutarpeen arviointia ja palveluverkon suunnittelua tulee jo siirtymäaikana toteuttaa yhdessä siirtyvien kuntien kanssa. Palveluiden riittävä saatavuus tulee varmistaa sekä siirtymän aikana että sen jälkeen.

Ehdotettu maakuntajakolaki (2 lakiehdotus)

Maakuntajakoon perustuvat hallinnon rakenteet, kuten aluekehittäminen, maakuntakaavoitus, EU:n rakennerahastojen hallinnointi ja valtionhallinnon palvelut, edellyttävät ennakoitavaa aluejakoa, joten maakuntajakolain eriyttäminen omaksi laikseen on kannatettavaa. Mahdolliset muutoksen maakuntajakoon tulee tehdä toiminnallisin ja alueellisin perustein, vaikutusarvioinnit ja osallisuus huomioiden. Aluehallinnon tulee kuitenkin tarvittaessa kyetä toiminnalliseen joustavuuteen esimerkiksi elinkeinoelämän rakenteen, työssäkäyntialueiden sekä väestörakenteen muutosten niin edellyttäessä.

Ehdotetut muutokset hyvinvointialuelain 27 §:ään ja 87 §:ään

Ei lausuttavaa.

Muut huomiot esityksestä

Esitys vahvistaa ja vakauttaa maakuntien suunnittelu- ja toimintaedellytyksiä luodessaan selkeyttä toimintakenttään. Maakuntajaon ja hyvinvointialuejaon irrottaminen erillisiin lakeihin minimoi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen liittyvien muutosten vaikutuksia maakuntien toimintaan, aluekehittämiseen ja maakuntasuunnitteluun. Kuten ehdotuksessa todetaan, hyvinvointialuejako ohjaa vain tiettyjen toimintojen järjestämistä, jolloin muutokset siihen kytketyssä maakuntajaossa voisivat aiheuttaa yllättäviäkin muutoksia suuressa määrää yhteiskunnan muita erilaisia toimintoja.

Esityksen ehdotus maakuntien liittojen oikeudesta panna vireille maakuntajaon muutoksia vahvistaa sekä maakunnan liittojen että alueen kuntien vaikutusmahdollisuuksia aluekehittämiseen. Yhtenäinen ja ennakoitava maakuntajako on keskeinen myös EU:n alue- ja rakennepoliitiikan toimeenpanon ja vaikuttavuuden hallinnan kannalta.

Korhonen Mirva
Jyväskylän kaupunki - Kaupunginhallitus